

Kommunal udligning

De ressourcestærke kommuner kommer til at bidrage mest

De sidste mange år har vi set, at Danmark er blevet trukket skævt af bl.a. den førte skattepolitik, hvor ubalancerne mellem land og by er øget. De rigeste indbyggere er i dag koncentreret omkring hovedstaden, Nordsjælland og omkring Aarhus. I den modsatte ende finder vi bl.a. Langeland og Lolland. Det samme billede går igen, når vi ser på andelen af personer uden for arbejdsmarkedet. Med udligningsreformen kommer kommunerne med de højeste indkomster og færrest uden for arbejdsmarkedet til at bidrage mest.

af analytiker Sune Caspersen

3. marts 2020

Analysens hovedkonklusioner

- Der er stor forskel på indbyggernes indkomst på tværs af landet. De rigeste indbyggere er særligt koncentreret omkring hovedstaden, Nordsjælland og Aarhus. Skattelettelserne gennem de seneste to årtier har været med til at øge disse forskelle.
- Regeringens udspil til en reform af den kommunale udligning vil betyde, at kommunerne med de rigeste indbyggere skal bidrage mere til de kommuner, hvor indbyggerne har lavere indkomster.
- Udspillet indebærer, at kommuner, hvor mange i den arbejdsdygtige alder står uden for arbejdsmarkedet, vil modtage et større beløb, end de gør i dag. Kommuner med få, der står uden for arbejdsmarkedet, skal derimod bidrage mere.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

Tlf. 33 55 77 17

Mobil 40 25 18 34

la@ae.dk

Kommunikationskonsulent

Jesper Kirkbak

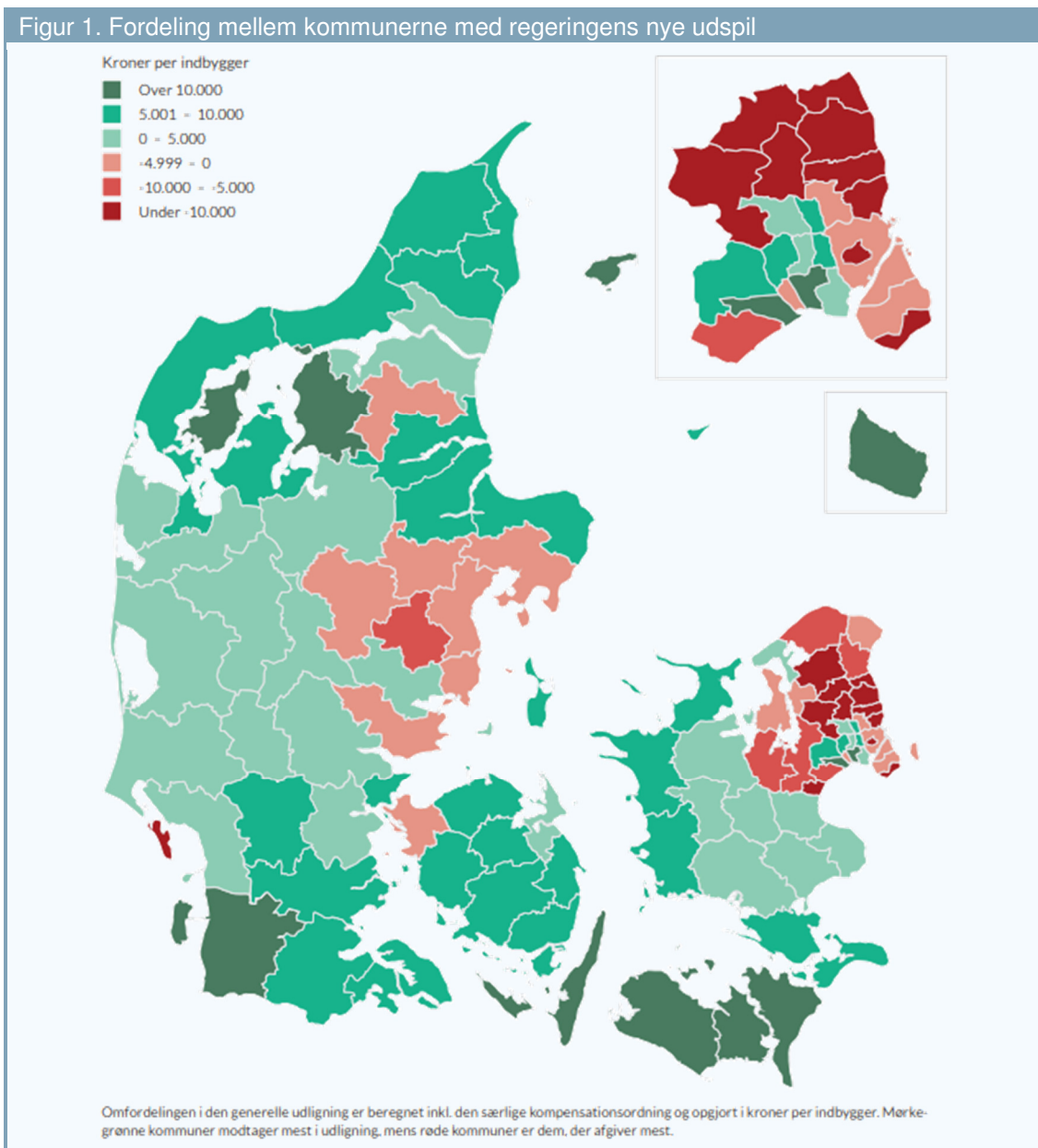
Mobil 50 73 71 34

jk@ae.dk

Udligning: De kommuner, der skal give, har fået flest skattelettelser

Regeringen har offentliggjort sit udspil til en ny udligningsreform. Reformen skal bringe Danmark i bedre balance. Med udspillet lægger regeringen bl.a. op til at flytte 1,4 mia. kr. fra især velstillede kommuner i Nordsjælland og hovedstaden til blandt andet provins- og yderkommuner.

Figur 1 viser den nye fordeling mellem kommunerne, efter at alle regeringens initiativer er regnet ind. 58 kommuner vil modtage penge, mens 34 kommuner kommer til at betale mere end i dag. De resterende seks kommuner er stort set ikke berørt af reformens udligningsdel.

Kilde: AE pba. Regeringen.dk

De sidste mange år har vi set, at Danmark er blevet trukket skævt, hvor ubalancerne mellem land og by er øget. Det skyldes dels den generelle samfundsudvikling, men også den førte skattepolitik. Skattelettelserne er især gået til borgere i kommunerne omkring hovedstaden og i Nordsjælland, hvor de har fået de største gevinster. Omvendt er de mindste gevinster faldet i udkantsområderne i Danmark.

Den førte skattepolitik de sidste to årtier har givet borgerne i Gentofte Kommune en gennemsnitlig skattelettelse på 36.000 kroner per indbygger om året. Det er næsten fire gange så meget som i Langeland Kommune, der har fået de mindste skattelettelser. Tabel 1 viser top 10 og bund 10 over de kommuner, der har fået de største og de mindste skattelettelser per indbygger siden 2002.

Tabel 1. Største og mindste skattelettelser per indbygger, 2002-2019							
Top 10	Skatte- lettelse	Andel af disp. indkomst	Provenu	Bund 10	Skatte- lettelse	Andel af disp. indkomst	Provenu
	1.000 kr.	Pct.	Mia. kr.		1.000 kr.	Pct.	Mia. kr.
Gentofte	36,0	7,3	1,8	Langeland	9,9	4,3	0,1
Hørsholm	33,5	7,2	0,6	Lolland	10,6	4,6	0,3
Rudersdal	32,9	7,1	1,3	Ærø	11,2	4,6	0,05
Lyngby-Taar- bæk	27,3	7,3	1,0	Bornholm	11,4	4,8	0,3
Allerød	26,6	7,3	0,5	Samsø	11,5	4,5	0,03
Furesø	26,4	7,2	0,7	Læsø	11,5	4,6	0,01
Dragør	24,9	6,7	0,2	Guldborg- sund	11,8	4,9	0,5
Egedal	22,5	6,9	0,7	Morsø	11,8	4,9	0,2
Solrød	22,3	6,6	0,3	Odsherred	12,0	4,8	0,3
Frederiksberg	21,6	7,0	1,5	Tønder	12,1	5,0	0,3

Anm: Der er vist husstandsækvivalerede gevinster for hele befolkningen.
 Kilde: Beregninger på AE's Skattemodel på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Kommuner med de højeste indkomster skal bidrage

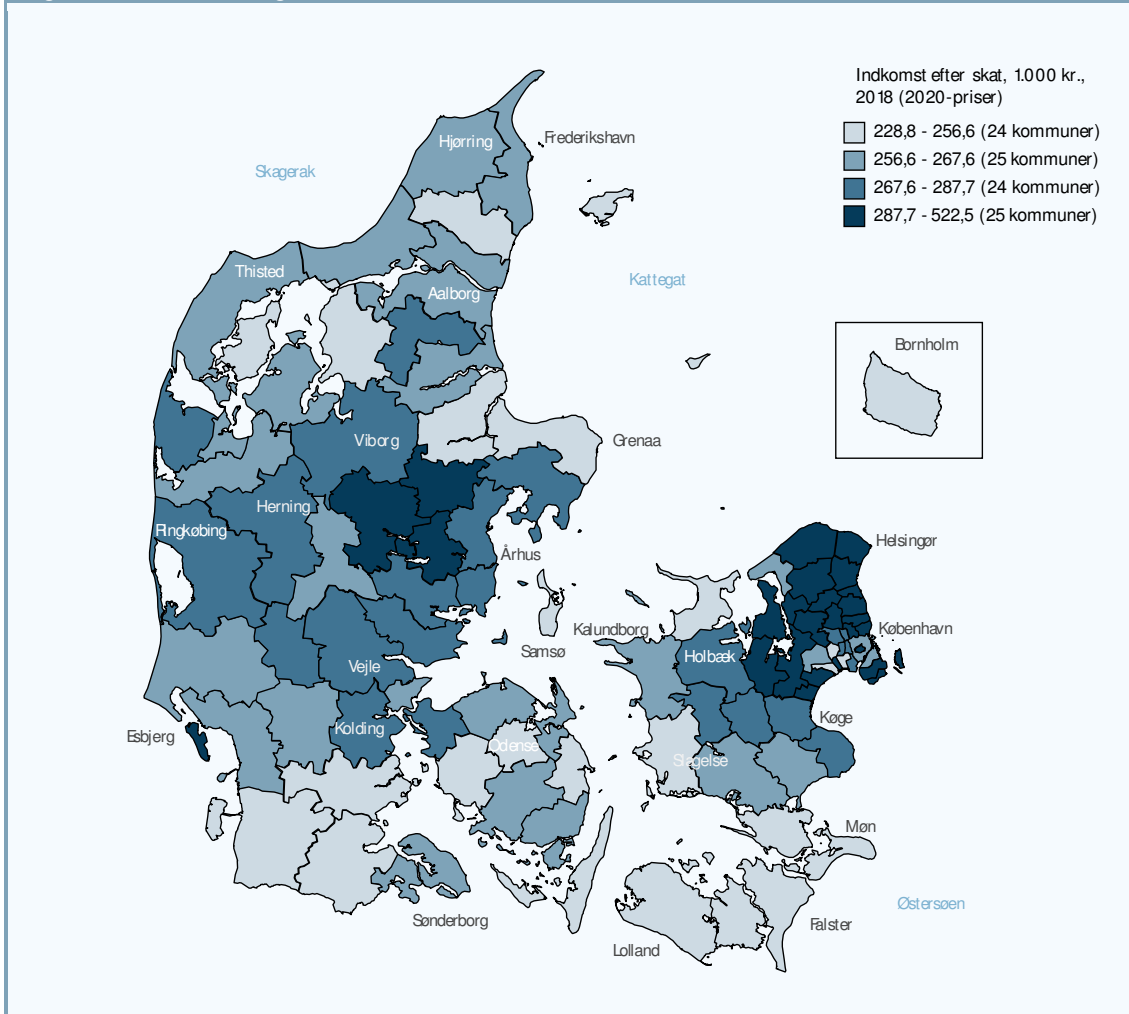
I figur 2 er den gennemsnitlige indkomst efter skat opgjort på kommuner. Her ses det, at de højeste indkomster er koncentreret omkring hovedstaden, Nordsjælland og kommunerne omkring Aarhus. De mørke områder viser kommuner med de højeste indkomster, og de lyse områder viser kommunerne med de laveste indkomster.

I toppen finder vi Gentofte, hvor indbyggerne i gennemsnit har omkring 523.000 kr. efter skat. Efter Gentofte kommer Rudersdal med 497.000 kr., Hørsholm med 459.000 kr. og Lyngby-Taarbæk med 385.000 kr. efter skat

I den modsatte ende finder vi Langeland og Lolland, hvor indkomsterne er på ca. 230.000 kr. efter skat. Herefter finder vi kommuner som Ishøj, Ærø og Bornholm.

Kommunerne med de højeste indkomster er også dem, som har fået mest ud af skattelettelserne de sidste årtier.

Figur 2. Gennemsnitlig indkomst efter skat

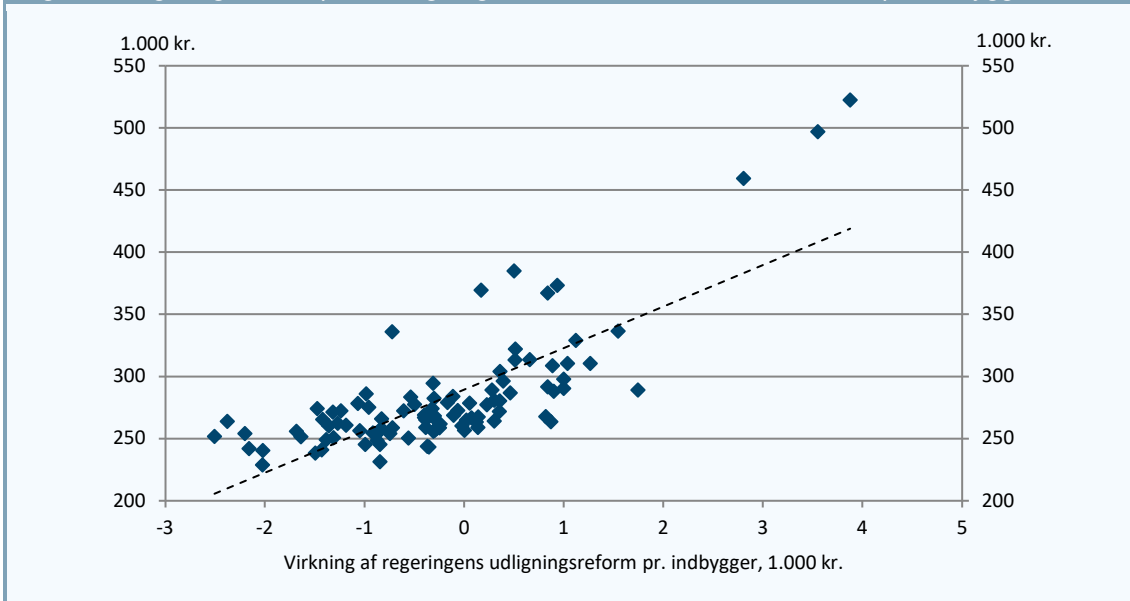

Anm: Kortet viser den gennemsnitlige ækvivalerede disponible indkomst i 2018. Indkomsten er opgjort i 2020-priser med forbrugerprisindekset.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Figur 3 viser regeringens udspil til en udligningsreform holdt op imod indkomst efter skat pr. indbygger i kommunen. Af figuren ses det, at de rigeste kommuner også er de kommuner, som skal bidrage mest med regeringens udspil. De kommuner, der vil modtage mest med regeringens udspil, er der, hvor indkomsterne er lavest.

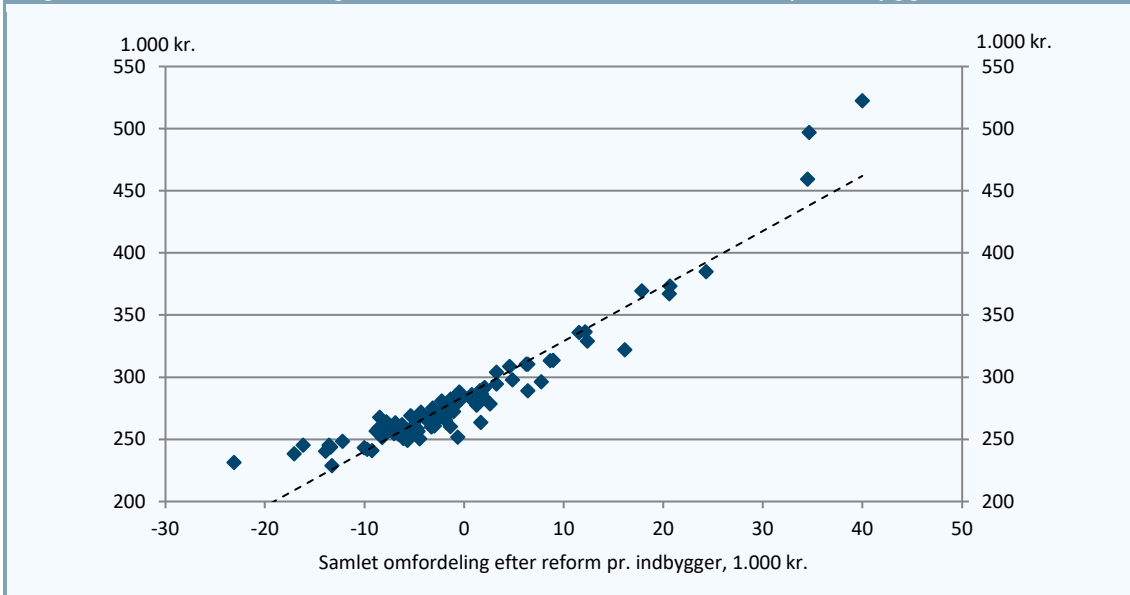
Figur 3. Regeringens udspil til udligningsreform mod indkomst efter skat pr. indbygger i kom-

Anm: Figuren viser for hver kommune et punkt, der angiver den gennemsnitlige disponible indkomst efter skat og virkningen af regeringens udligningsreform pr. indbygger. Den stiplede linje viser en lineær trend.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre og Social- og Indenrigsministeriet.

Figur 4 viser den samlede omfordeling gennem udligning med regeringens udspil holdt op imod den gennemsnitlige indkomst pr. indbygger i kommunerne. Det er altså den samlede effekt af det nuværende system og regeringens udspil. Af figuren ses det, at det er i de rigeste kommuner, at man samlet set vil bidrage mest til den kommunale udledning, men det er de fattigste kommuner, der modtager mest.

Figur 4. Samlet omfordeling efter reform mod indkomst efter skat pr. indbygger i kommunen

Anm: Figuren viser for hver kommune et punkt, der angiver den gennemsnitlige disponible indkomst efter skat og den samlede udledning efter regeringens udligningsreform pr. indbygger. Den stiplede linje viser en lineær trend.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre og Social- og Indenrigsministeriet.

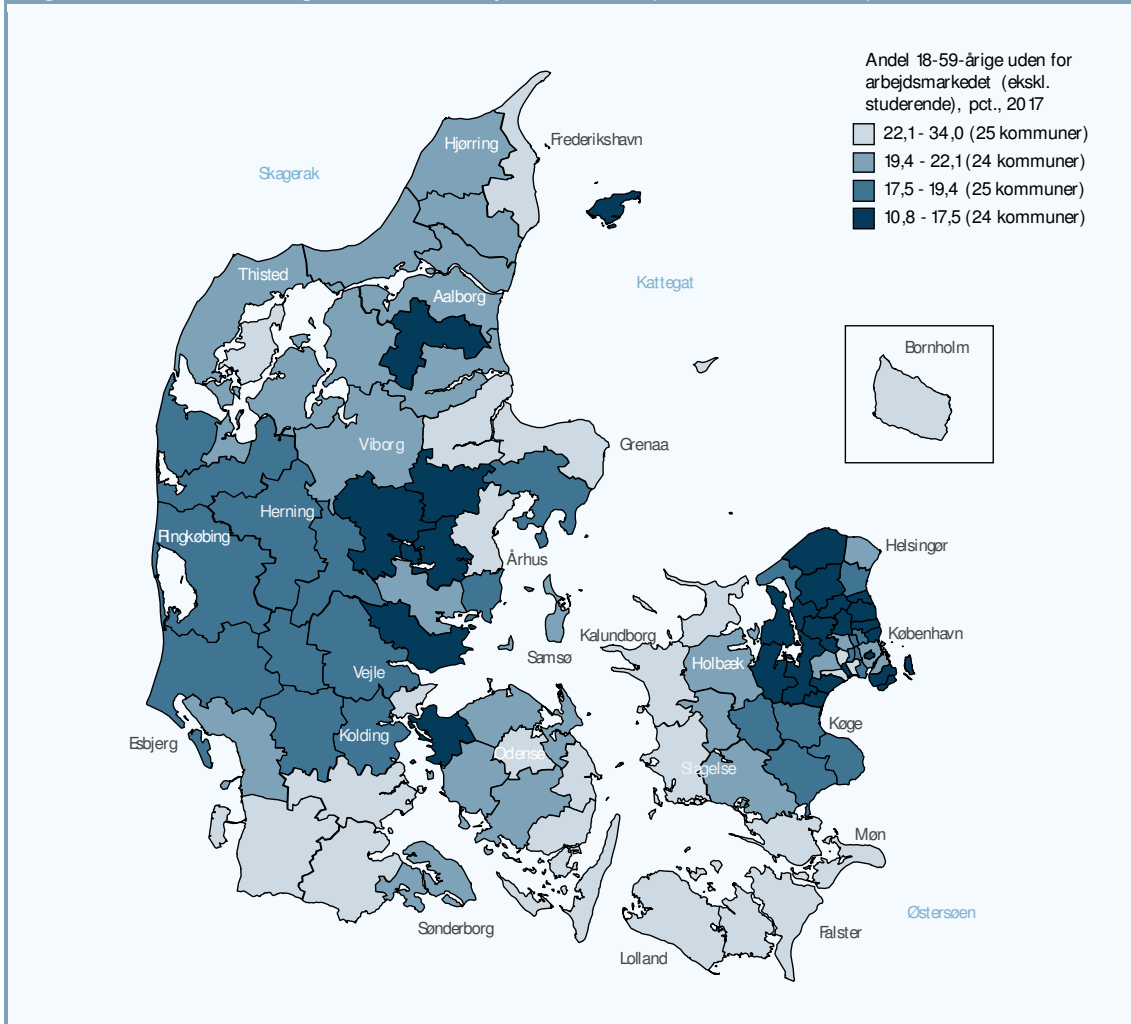
Kommuner med flest uden for arbejdsmarkedet, kommer til at modtage mest

I figur 5 er andelen af 18-59-årige uden for arbejdsmarkedet opgjort på kommuner. Sammenlignet med fordelingen af indkomster, så går det samme billede igen.

På landkortet ses det, at den laveste andel af personer uden for arbejdsmarkedet er koncentreret omkring hovedstaden, Nordsjælland og kommunerne omkring Aarhus. De mørke områder viser kommuner med færrest uden for arbejdsmarkedet, og de lyse områder viser kommunerne med flest uden for arbejdsmarkedet.

I toppen finder vi Lolland, Langeland og Guldborgsund, hvor mellem 27-34 pct. af de 18-59-årige er uden for arbejdsmarkedet. I den modsatte ende finder vi Allerød, Egedal og Solrød, hvor ca. 10-12 pct. er uden for arbejdsmarkedet.

Figur 5. Andel 18-59-årige uden for arbejdsmarkedet (ekskl. studerende)

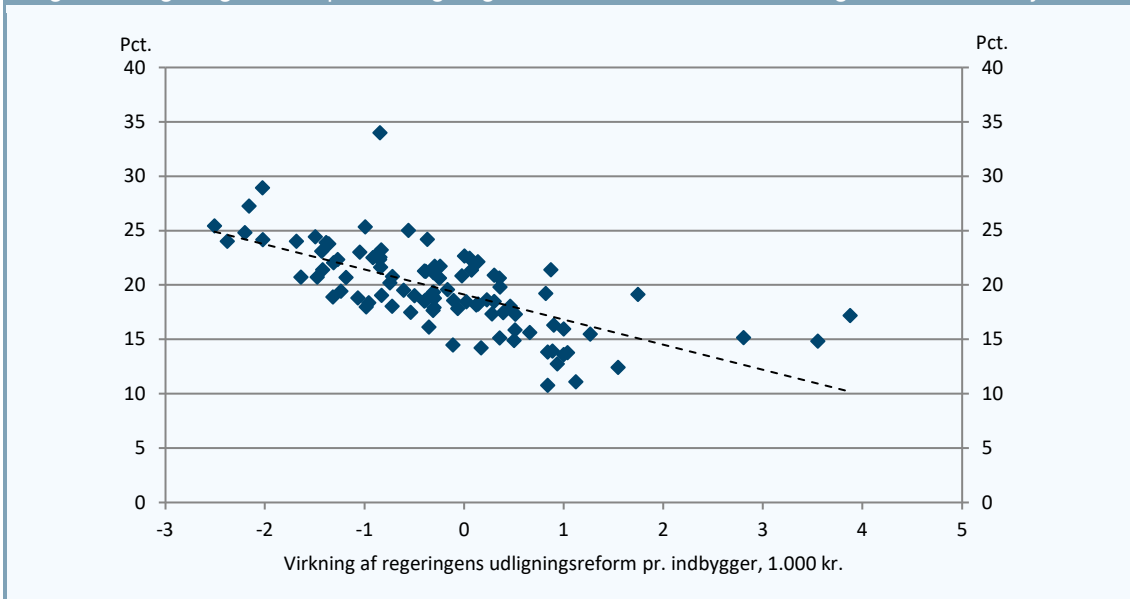

Anm: Kortet viser andelen af de 18-59-årige i 2017 ekskl. studerende, der har været i beskæftigelse mindre end 20 pct. af året og som ikke driver selvstændig virksomhed.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Figur 6 viser effekterne af regeringens udspil til en udligningsreform holdt op imod andelen af personer uden for arbejdsmarkedet i kommunen. Af figuren ses det, at de kommuner med flest uden for arbejdsmarkedet også er de kommuner, som kommer til at modtage mest med

regeringens udspil. I kommuner, hvor andelen uden for arbejdsmarkedet er lav, vil man skulle bidrage mere til den kommunale udligning.

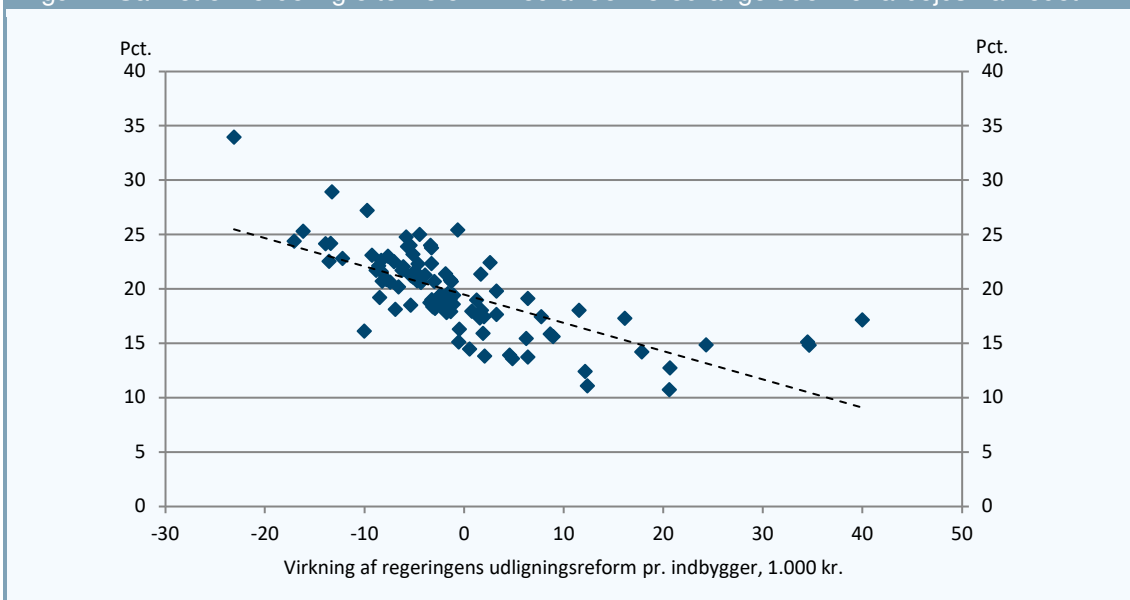
Figur 6. Regeringens udspil til udligningsreform mod andel 18-59-årige uden for arbejdsmar-

Anm: Figuren viser for hver kommune et punkt, der angiver andelen af 18-59-årige uden for arbejdsmarkedet (ekskl. studerende) og virkningen af regeringens udligningsreform pr. indbygger. Den stiplede linje viser en lineær trend.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre og Social- og Indenrigsministeriet.

Figur 7 viser den samlede omfordeling fra den kommunale udligning med regeringens udspil fordelt efter andelen af personer uden for arbejdsmarkedet i kommunerne. Her fremgår det, at kommuner, hvor færrest er uden for arbejdsmarkedet også samlet set kommer til at bidrage mest, når den eksisterende udligning regnes sammen med regeringens udspil.

Figur 7. Samlet omfordeling efter reform mod andel 18-59-årige uden for arbejdsmarkedet

Anm: Figuren viser for hver kommune et punkt, der angiver andelen af 18-59-årige uden for arbejdsmarkedet (ekskl. studerende) og den samlede udligning efter regeringens udligningsreform pr. indbygger. Den stiplede linje viser en lineær trend.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 1. Sådan har vi gjort

I denne analyse har vi anvendt tal fra regeringen udgivet på Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside i forbindelse med offentliggørelsen af udspillet til en udligningsreform. Der er anvendt virkningerne, der tager udgangspunkt i 3 års gennemsnit for tilbagegangskriteriet, som Social- og Indenrigsministeriet oplyser er de mest retvisende. Virkningen af regeringens udspil er herefter regnet sammen med det nuværende niveau for kommunal udligning på baggrund af *Endeligt svar på spørgsmål 427 til Social-, Indenrigs og Børneudvalget (2018-19)*.

Den gennemsnitlige indkomst efter skat i hver kommune er opgjort som den gennemsnitlige husstandsækvivalerede disponible indkomst i 2018 på baggrund af Danmarks Statistiks registre. Indkomsten er angivet i 2020-priser og deflateret med forbrugerprisindekset. Den husstandsækvivalerede disponible indkomst afviger fra den gennemsnitlige personindkomst, som fx opgøres af Danmarks Statistiks Statistikbank tabel INDKP106, ved at korrigerer indkomsten for stordriftsfordele, så indkomsten gøres sammenlignelig på tværs af forskellige familietyper. Dette medfører rent mekanisk, at de gennemsnitlige husstandsækvivalerede indkomster har et højere niveau. Familier med negativ disponibel indkomst er desuden udeladt.

Andelen af 18-59-årige uden for arbejdsmarkedet er opgjort ekskl. studerende på baggrund af den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik og ATP-indbetalinger. Personer kategoriseres som uden for arbejdsmarkedet, hvis de har været i beskæftigelse svarende til fuldtidsbeskæftigelse i mindre end 20 pct. af året beregnet pba. ATP-indbetalinger og ikke driver selvstændig virksomhed (uanset virksomhedens resultat).

Analysen benytter desuden tal om de samlede indkomstskattelettelser i perioden 2002-2019 fra AE's analyse "Årtiers skattelettelser har givet mest til de rigeste" af 3. januar 2020.

Bilagstabel 1. Samlet opgørelse for alle kommuner			
	Skattelettelser 2002-2019	Disponibel indkomst	Andel uden for arbejdsmarkedet
	1.000 kr. pr. indbygger		Pct.
Albertslund	14.000	243.700	24,2
Allerød	26.800	367.100	10,8
Assens	13.600	255.900	21,1
Ballerup	17.800	279.000	19,6
Billund	15.000	278.300	18,8
Bornholm	11.400	241.000	23,1
Brøndby	13.300	245.200	25,3
Brønderslev	13.300	253.900	20,2
Dragør	24.900	373.400	12,7
Egedal	22.500	329.000	11,1
Esbjerg	14.800	266.900	21,3
Fanø	15.400	289.000	19,1
Favrskov	17.400	291.700	13,8
Faxe	14.600	265.200	18,6
Fredensborg	21.400	335.900	18,1
Fredericia	15.300	262.300	22,3
Frederiksberg	21.600	322.100	17,3
Frederikshavn	13.200	258.100	23,2
Frederikssund	17.400	290.300	15,9
Furesø	26.400	369.400	14,2
Faaborg-Midtfyn	13.000	258.000	21,5
Gentofte	36.000	522.500	17,2
Gladsaxe	19.400	294.400	17,7
Glostrup	16.500	272.600	17,8
Greve	19.900	310.500	15,5
Gribskov	17.600	296.200	17,5
Guldborgsund	11.800	241.800	27,2
Haderslev	13.600	254.500	22,5
Halsnæs	14.700	267.100	19,3
Hedensted	15.900	280.400	15,1
Helsingør	18.100	303.900	19,8
Herlev	16.900	275.100	18,4
Herning	14.800	274.100	19
Hillerød	21.200	313.600	15,6
Hjørring	13.300	261.800	21,7
Holbæk	15.300	274.100	20,7
Holstebro	14.200	267.500	18,2
Horsens	14.800	271.800	20,6

Hvidovre	16.300	268.300	18,8
Høje-Taastrup	15.300	264.100	20,9
Hørsholm	33.500	459.400	15,1
Ikast-Brande	14.100	266.000	19
Ishøj	12.700	238.300	24,4
Jammerbugt	13.400	259.000	21,2
Kalundborg	15.000	263.900	24
Kerteminde	13.600	266.600	21,4
Kolding	16.000	277.100	18,6
København	16.500	263.700	21,4
Køge	16.900	282.400	17,9
Langeland	9.900	228.800	28,9
Lejre	19.400	310.300	13,8
Lemvig	14.900	267.600	19,2
Lolland	10.600	231.300	34
Lyngby-Taarbæk	27.300	384.900	14,9
Læsø	11.500	243.100	16,1
Mariagerfjord	13.800	260.700	20,7
Middelfart	16.200	283.400	17,5
Morsø	11.800	245.300	22,6
Norddjurs	12.400	249.100	23,9
Nordfyn	13.600	258.600	20,8
Nyborg	13.100	256.000	24
Næstved	14.300	265.500	21,4
Odder	16.100	286.600	18,1
Odense	13.500	250.500	25
Odsherred	12.000	251.700	25,4
Randers	13.700	256.500	22,3
Rebild	16.500	283.900	14,5
Ringkøbing-Skjern	14.500	268.700	18,6
Ringsted	16.000	271.300	18,9
Roskilde	20.600	313.200	15,9
Rudersdal	32.900	497.000	14,8
Rødovre	16.000	269.000	18,5
Samsø	11.500	250.800	22,1
Silkeborg	16.400	289.000	17,3
Skanderborg	19.100	308.600	13,9
Skive	13.100	258.800	20,6
Slagelse	13.000	256.300	23
Solrød	22.300	336.500	12,4
Sorø	15.300	272.300	19,4

Stevns	15.300	280.800	18,5
Struer	13.000	256.900	21,6
Svendborg	13.700	260.100	23,8
Syddjurs	15.000	277.400	19
Sønderborg	13.900	258.900	22,1
Thisted	13.100	256.500	21,7
Tønder	12.100	248.400	22,8
Tårnby	17.000	288.000	16,3
Vallensbæk	20.100	297.800	13,6
Varde	14.100	264.800	18,5
Vejen	13.900	263.400	18,2
Vejle	16.600	286.000	18
Vesthimmerland	12.900	251.500	20,7
Viborg	14.900	272.400	19,5
Vordingborg	12.700	254.000	24,8
Ærø	11.200	240.300	24,2
Aabenraa	13.300	256.500	22,7
Aalborg	14.400	260.100	20,8
Aarhus	15.900	278.500	22,4

Anm: Skattelettelser er opgjort i 2019-niveau pba. 2016-data. Disponibel indkomst er opgjort i 2020-priser pba. 2018-data. Andel uden for arbejdsmarkedet er opgjort pba. 2017-data.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre, Lovmodellens datagrundlag og Social- og Indenrigsministeriet.